

REFORMIEN AIKAKAUSI

Niin, epäilemättä me elämme reformien aikakautta, niin kummallisilta kuin nuo sanat kuulostavatkin nyky-Venäjään sovellettuna. Sisäpolitiikan kaikilla aloilla, paitsi niillä aloilla, joilla on yhteyttä taisteluun sisäistä vihollista vastaan, vallitsee lamatila, ja siitä huolimatta — tai oikeaminkin juuri siksi — tehdään alituisia, lakkaamattomia reformiyrityksiä, pyritään reformeihin kaikkein kipeimpien ja kärkevimpien yhteiskunnallis-poliittisten suhteiden alla. Proletariaatti, joka on heräämässä luokkatietoiseen elämään, on esiintynyt jo aika kauan poliisi-itsevaltiuden todellisena, ainoana leppymättömänä päävihollisena. Ja sellaista vihollista vastaan, kuin on edistysellinen yhteiskuntaluokka, ei voida taistella yksistään väkivaltaa käyttämällä, vaikka se olisi säälimättömintä, järjestyneintä, kaikinpuolista väkivaltaa. Sellainen vihollinen pakottaa ottamaan itsensä lukuun, pakottaa tekemään myönnytyksiä, jotka, vaikka ne ovatkin aina vilpillisiä, puolinaisia, useinkin kokonaan valheellisia ja näennäisiä, sisältäen tavallisesti useita enemmän tai vähemmän ovelasti peitettyjä ansoja, ovat silti myönnytyksiä, reformeja, muodostaen kokonaisen aikakauden. Nämä eivät ole tietenkään niitä reformeja, jotka ovat ominaisia poliittisen kehityksen alenevalle suunnalle, kun kriisi on mennyt ohi, myrsky taantunut ja tilanteen herroiksi jääneet ryhtyvät toteuttamaan omaa ohjelmaansa tai (sellaisistakin sattuu) vastustajien heille jättämää ohjelmaa. Ei, nämä ovat ylenevän suunnan reformeja, kun yhä laajemmat joukot temmataan mukaan taisteluun, kun kriisi on vasta lähestymässä, kun jokainen

yhteenotto, viedessään taistelukentältä satoja, nostaa tuhansia uusia taistelijoita, sitäkin sydämistyneempiä, rohkeampia, kouluuntuneempia.

Sellaiset reformit ovat aina vallankumouksen airueina ja kynnyksenä. Niitä ovat epäilemättä viimeiset, osaksi toteutetut ja osaksi vasta suunnitellut tsaarihallituksen toimenpiteet: lakiehdotus työläisten keskinäisapuyhdistyksistä (ehdotus, jota hallitus ei ole julkaissut ja joka tunnetaan vain liberaalisporvarillisen „Osvobozhdenijen” tiedoituksesta), ja lait työläisten tapaturmakorvauksista ja tehtaanvanhimmista. Aiomme nyt yksityiskohtaisemmin käsitellä tätä jälkimmäistä lakia.

Uuden lain olemus on siinä, että työläiset voivat saada tietyin ehdoin edustus-oikeuden heidän ja liikkeenharjoittajan välisissä asioissa, oikeuden eräänlaiseen alkeelliseen järjestäytymiseen. Nämä oikeudet ovat uskomattoman monien poliisilupien, rajoitusten ja esteiden takana. Todellakin. Ennen kaikkea on otettava huomioon, että uuden lain mukaan työläisten edustus-oikeus riippuu tehtaanhallinnon suostumuksesta ja aloitteesta sekä tehdas- ja vuoriteollisuusasiain hallinnon luvasta. Tehtaanisännät *voivat* antaa työläisille edustus-oikeuden, mutta laki ei ollenkaan velvoita heitä siihen, jota paitsi tehdasasiain hallinto voi evätä edustuksen siinäkin tapauksessa, että tehtailija on sitä anonut, se voi evätä sen millä syillä tahansa ja vieläpä ilman mitään syytä. Näin ollen aivan alusta alkaen *työläisten* edustus on jätetty kokonaan ja ehdottomasti, kategorisesti *isäntien ja poliisin* ratkaistavaksi. Silloin kun se näyttää isännistä ja poliisista sopivalta ja toivottavalta, he voivat järjestää (varsin suppealla perustalla) työläisten edustuksen — siinä on reformin ydin. Suluissa mainittakoon, että edustuksesta valtion tehtailla laki ei sano sanaakaan: yksityisten tehtaissa työläisten edustajat *voivat* osoittautua poliisin käsissä uusiksi asiamiehiksi, uusiksi tehtaan käskyläisiksi, kun taas valtion tehtailla asiamiehiä ja käskyläisiä on aina riittämiin! Poliisi ei tällä alalla reformeja vaadi, — siis reformia siellä ei tarvitakaan.

Edelleen. Itse työläisedustukselle on annettu ruokottoman nurja muoto. Työläiset erotellaan, hajoitetaan *kategorioihin*; säännöt siitä, miten työläisten kategorioihin jakaminen nimenomaan tapahtuu, vahvistaa *kuvernööri*, samoin kuin *yleensä kaikki* muutkin *säännöt*, jotka koskevat edustuksen

järjestämistä uuden lain mukaisesti. Tehtailijat ja poliisi voivat muodostaa ja tietysti muodostavatkin kategoriat siten, että voitaisiin kaikin tavoin vaikeuttaa työläisten solidaarisuutta ja yhteenliittymistä, herättää ja lietsoa eripuraisuutta ei vain eri ammattien ja työosastojen välillä, vaan myös eri kansallisuutta, eri sukupuolta, eri ikäluokkaa olevien, erilaisen ammattitaidon omaavien, erilaista palkkaa nauttivien työläisten välillä j.n.e. j.n.e. Työläisten edustus voi olla ja on hyödyllistä työläisille yksistään vain siinä mielessä, että työläiset yhtyvät yhdeksi joukoksi, sillä siviilisaatiomme poljettujen, sorrettujen ja työnpainamien palkkatorjien ainoana voimanlähteenä on heidän yhteenliittymisensä, heidän järjestymisensä, heidän solidaarisuutensa. Tsaristinen itsevaltius haluaa antaa työläisille *tällaisen* edustuksen ja *tällaisilla* ehdoilla, *erottaakseen* kaikin tavoin työläiset toisistaan ja tehdäkseen siten heidät voimattomiksi.

Poliisimaisesti muodostettujen kategorioiden tulee valita yksityiskohtaisten poliisisääntöjen perusteella vanhin-*ehdokkaat* ja sitä paitsi niin monta ehdokasta, kun poliisi määrää valitsemaan. Tehtaan hallinto vahvistaa mielensä mukaan yhden ehdokkaista, ja kuvernöörillä on aina oikeus erottaa virasta vanhin, „joka ei vastaa — kuten laissa sanotaan — tarkoitustaan”.

Koko tuo poliisimetku ei ole kovinkaan konstikas! Vanhimpien „tarkoitus” on nähtävästi olla hyödyksi poliisille, olla sen mielen mukainen; laki ei sano tästä mitään, sillä tällaisista ehdoista ei puhuta: ne *sujautetaan salaa*. Niiden sujauttaminen on sitäkin yksinkertaisempaa, kun kerran paikallispoliisin päämies, kuvernööri, saa kontrolloimattoman vallan erottaa epämieluisat vanhimmat. Vielä kerran: eikö olisi oikeammin sanoa tällaista tehtaanvanhinta tehtaan käskyläiseksi? Poliisi voi määrätä valittavaksi hyvin suuren määrän ehdokkaita, joista vain yksi vahvistetaan, esim. jokaista sanokaamme 100 tai 50 henkeä käsittävää kategoriaa käsketään valitsemaan kymmenen tai viisi ehdokasta. Eiköhän tuosta valittujen ehdokkaiden luettelosta saisi väliin sellaista luetteloa, jossa olisivat erikoisvalvonnassa pidettävät ja jopa pidätettävätkin henkilöt? Aikaisemmin tällaisia luetteloja ovat laatineet vain vakoilijat, mutta *ehkäpä* niitä nyt aika ajoin laatisivat työläiset itsekkin? Ehdokasluettelosta poliisille ei ole mitään vaaraa eikä edes haittaakaan, koska ehdokkaista vahvistetaan aina huonoin

tai ei vahvisteta ketään, vaan vaaditaan uusia vaaleja.

Pyrkiessään tekemään tehtaanvanhimmat poliisin „tarcoitusta” vastaaviksi uusi laki (samoin kuin valtaosa Venäjän laeista) on intoillut liikaakin. Ehdokkaiden on oltava vähintään 25 vuotiaita. Alunperin lakiluonnos edellytti ikäraajaksi 21 vuotta, korkeimmat hallituspiirit katsoivat varovammaksi ja valtioviisaammaksi kohottaa sitä vielä 4 vuodelle, syrjäyttääkseen jo ennakolta „tehdasväestön levottomimman aineksen”, jollaista „poliisidepartementin tietojen mukaan ovat henkilöt 17:stä 20:een ikävuoteen” (finanssi-ministeriön selvittävistä motiiveista, jotka on julkaistu „Vestnik Finansov” julkaisussa lyhennytyinä ja „Osvobozhdenijessa” kokonaisuudessaan). Enemmänkin. Tehdashallinto ja poliisi voivat kussakin eri tapauksessa, s.o. jokaista eri laitosta varten, vaatia säädettäväksi ensiksikin korkeamman ikärajan, ja toiseksi — että työläisen on oltava pitkän aikaa laitoksen palveluksessa. Mahdollista on esimerkiksi, että tullaan vaatimaan vähintään 40 vuoden ikää ja vähintään 15 vuoden työssäoloa tehtaassa, ennen kuin saa oikeuden tulla valituksi vanhinehdokkaaksi! Erästä seikkaa eivät näköjään ole ajatelleet lainlaatijat, jotka niin innokkaasti huolehtivat poliisin eduista: ovatko työläiset halukkaita astumaan näillä ehdoin tähän vanhimman „virkaan”? Vanhinhan on jätetty poliisin mielivaltaan miltei samalla tavoin kuin joku maalaiskymppi. Vanhimmastahan saatetaan tehdä pelkkä juoksupoika, joka välittää työläisille tehtaan päällystön käskyjä ja selityksiä. Vanhimhaltahan tullaan epäilemättä vaatimaan aito urkkijan palveluksia ja seloituksia niistä kategoriain kokouksista, jotka vanhin kutsuu koolle ja joissa hän valvoo järjestystä. Samalla kuitenkin laki, jossa on huomioon otettu säännöt vanhimman vapauttamisesta työstä velvollisuuksiensa täyttämistä varten, vaikenee vaatimattomasti siitä, tulevatko vanhimmat saamaan palkkiota ja keneltä. Luulevatko lainlaatijat, että työstä vapautetut vanhimmat eivät vaadi tehtaalta itselleen palkkaa tältä „vapaalta” ajalta? Eivätköhän he jo rupea tehtailijain ja kuvernöörien tahdosta palvelemaan vanhimpina yksistään näiden työkansan uskollisten ystävain kauliiden silmien vuoksi?

Se, että vanhimmistä pyritään tekemään tehtaan käskyläisiä käy erikoisesti ilmi uuden lain kolmannestakin

pykälästä: vanhimmat tunnustetaan kategoriain valtuute-
tuiksi tekemään ilmoituksia vain asioissa, jotka koskevat
palkkausehtojen *täyttämistä*. Palkkausehtojen *muuttamisesta*
vanhimmilla *ei ole edes oikeutta ruveta puhumaan!* Mainioita
työläisten „valtuutettuja”, älä muuta sano. Ja kuinka jär-
jetön tuo säädös on jopa itse lainlaatijainkin kannalta kat-
soen, jotka ovat halunneet helpottaa „työläisten todellisten
toivomusten ja tarpeiden selville saamista” „varsinkin sellai-
sena aikana kun on jo syntynyt tyytymättömyyttä ja levotto-
muuksia”. Yhdeksässä tapauksessa kymmenestä levottomuu-
det johtuvat nimenomaan siitä, että vaaditaan *muutoksia*
palkkausehtoihin, ja vanhimpien syrjäyttäminen osallistu-
masta tähän asiaan merkitsee niiden osuuden supistamista
melkein nollan arvoiseksi. Lainlaatijat ovat sotkeutuneet
eräaseen itsevaltiuden lukemattomista ristiriidoista, sillä jos
työläisten valtuutetuille (todellisille eikä poliisiin luvalla
valtuutetuille) myönnettäisiin oikeus vaatia muutosta palk-
kausehtoihin, niin se merkitsisi sananvapauden ja henki-
öllisen koskemattomuuden antamista.

Yleensä ei voi olla puhuttakaan tehtaanvanhimpien
tunnustamisesta todellisiksi työläisten valtuutetuiksi. Val-
tuutetun tulee olla vain työläisten valitsema ilman mitään
poliisin vahvistusta. Valtuutettu on erotettava heti, kun
työläiset, jotka ovat hänet valinneet, ovat antaneet hänelle
epäluottamuslauseen. Valtuutetun on tultava selostamaan
toimintaansa työläisten kokouksiin heidän jokaisesta vaati-
muksestaan. Mutta lakimme mukaan vain vanhimman
sallitaan kutsua koolle sen kategorian työläiset, joka on
hänet valinnut, ja tällöinkin vain työlaitoksen johdon
osoittamassa paikassa ja aikana. Vanhin voi siis olla koolle
kutsumattakin, ja johto voi olla myöntämättä sekä paikkaa
että aikaa. Olisi ehkä ollut tarkoituksenmukaisempaa olla
ollenkaan puhumatta työläisten edustuksesta, kuin hännätä
työläisiä moisella näennäisellä edustuksella.

Työläisten kokoukset herättävät sellaista kauhua (ja
oikeutettua kauhua) itsevaltiudessa, että se kieltää ehdotto-
masti eri kategorioiden yhteiset kokoukset. „Useampia kate-
gorioita koskevien asioiden käsittelyä varten”, määrää uusi
laki, „kokoontuvat yksistään näiden kategorioiden vanhim-
mat”. Kapitalisteille ja heitä suojelevalle poliisihallitukselle
olisi todellakin hyvin edullista: muodostaa mestareista,
toimitsijoista ja hyvinpalkatuista työläisistä jäsenluvultaan

pieniä kategorioita, muodostaa osanottajamäärältään suuria sekatyöläisten ja tavallisten työläisten kategorioita — ja sallia vain eri kategorioiden vanhimpain kokouksia. Mutta tuollainen laskenta on suoritettu *ilman isäntää*: kohtalonsa isäntä on tietoinen proletariaatti, joka halveksien heittää syrjään nuo kurjat poliisin häkkipahaset, joihin se aiotaan sulkea. Työläiset tulevat kokoontumaan omien asioidensa käsittelyä varten ja järjestämään todellisten sosialidemokraattisten vanhimpiensa salaisia kokouksia kaikista kielloista huolimatta.

Mutta kun tämä kurja reformi tässä määrin myrkyttää työläisten alkeellisen edustuksen poliisivakoiluhengellä, niin eikö tietoisien työläisten pidä kieltäytyä tyystin osallistumasta tehtaanvanhimpien vaaleihin tai „kategorioiden” kokouksiin? Luulemme, ettei pidä. Kieltäytyminen aktiivisesta osallistumisesta nykyiseen poliittiseen elämään, niin inhoittavaa kuin se lieneekin, — on anarkistien eikä sosialidemokraattien taktiikkaa. Me kykenemme, meidän on kyettävä kehittämään laaja työväestön taistelu uuden lain jokaista halpamaista koukkua vastaan, jokaista uuden lain avulla suoritettavaa urkintametkua vastaan, — ja tämä taistelu on herättävä takapajuisimmatkin työläiset ja kehittävä kaikkien niiden poliittista tietoisuutta, jotka osallistuvat Venäjän poliisi- ja santarmiurkintahenkiseen työläis-„edustukseen”. Zubatovilaisyhdistykset turmelivat työväestöä paljon enemmän, paljon suoranaistemmin, kuin mitä viranomaisten edessä liehakoivat vanhimmat tulevat turmelemaan, ja kuitenkin me lähetimme noihin kokouksiin tietoisia työläisiä, jotka oppivat itse ja opettivat toisia, ja kuitenkin koko tuo zubatovilaisuusepopea päättyi surkeaan romahdukseen hyödytettyään paljon enemmän sosialidemokratiaa kuin itsevaltiutta: Odessan tapahtumat¹⁰⁶ eivät jättäneet epäilyksen varjoakaan sen suhteen.

Itsevaltius alkaa puhella työväenyhdistyksistä. Käyttäkäämme tätä hyväksi käydäksemme mitä laajamittaisinta propagandaa ja agitaatiota täydellistä yhdistymis- ja kokoontumisvapautta koskevien sosialidemokraattisten vaatimusten puolesta. Itsevaltius alkaa puhella vaaleista; käyttäkäämme tätä hyväksi tutustuttaaksemme työläisjoukot vaalien merkitykseen, kaikkiin vaalijärjestelmiin ja kaikenlaisiin koukkuihin, joita poliisi vaalien yhteydessä käyttää. Ja älköön tämä tutustuttaminen tapahtuko yksistään

kirjojen ja keskustelujen avulla, vaan myös käytännössä: tietoiset työläiset, käyttämällä esimerkkinä Venäjän poliisijärjestyksellisiä vaaleja ja osallistumalla näihin vaaleihin *, valmistavat yhä laajempia joukkoja käymään vaaliagitatiota, pitämään kokouksia, puolustamaan vaatimuksiaan niin kokousten kuin vanhintenkin edessä, organisoimaan vanhinten toiminnan vakituisen valvonnan. Itsevaltiut alkaa puhella työläisedustuksesta. Käyttäkäämme sitä hyväksi levittääksemme oikeita ajatuksia todellisesta edustuksesta. Työläisten edustajana voi olla vain vapaa *työväenliitto*, joka käsittää monia tehtaita ja monia kaupunkia. Tehdas-edustus, työläisedustus kussakin yksityisessä tehtaassa, ei voi tyydyttää työläisiä edes Lännessä, edes vapaissa valtioissa. Esim. Saksassa sosialidemokraattisen työväenpuolueen johtajat ovat useamman kerran nousseet vastustamaan tehdasedustusta. Ja se onkin ymmärrettävää, sillä pääoman sorto on liian voimakas, ja oikeus erottaa työläisiä — tuo vapaan kapitalistisen sopimuksen pyhä oikeus — aina tekee kunkin yksityisen tehtaan työläisedustuksen voimattomaksi. Vain työväenliitto, joka yhdistää monien tehtaiden ja monien paikkakuntien työläiset, vapauttaa työläisten edustajat olemasta riippuvaisia yksityisestä tehtailijasta. Vain työväenliitto turvaa kaikki ne taistelukeinot, jotka yleensä voivat olla mahdollisia kapitalistisessa yhteiskunnassa. Ja vapaat työväenliitot ovat mahdollisia vain *poliittisen vapauden* vallitessa, ehdolla, että on olemassa henkilöllinen koskemattomuus, yhdistymis- ja kokoontumisvapaus, vapaus valita edustajia kansankokoukseen.

Poliittisen vapauden puuttuessa kaikki työläisedustuksen muodot jäävät surkeaksi petkutukseksi, proletariaatti jää edelleenkin vankilaan, ilman valoa, ilmaa ja liikkumatilaa, joita se tarvitsee käydäkseen taistelua täydellisen vapautuksensa puolesta. Tähän vankilaan hallitus puhkaisee nyt pienen aukon ikkunan asemesta, tehden samalla tuon aukon kuitenkin sellaiseksi, että siitä koituisi enemmän hyötyä vankia vartioiville santarmeille ja urkkijoille kuin itse vangille. Ja tällaisen reformin Venäjän kansan pyövelit

---

* Järjestyneitä työläisiä ei tietysti saa missään tapauksessa valita vanhimiksi; ehdokkaiksi on asetettava sopivia henkilöitä järjestymättömien joukosta.

haluavat esittää tsaarihallituksen hyväksytyöksi! Mutta Venäjän työväenluokka on ammentava tuon aukon kautta uusia voimia taistelua varten, se hajoittaa kirottun yleisvenäläisen vankilan kaikki muurit maan tasalle ja taistelee itselleen vapaan luokkaedustuksen porvarillisessa demokraattisessa valtiossa.

„Iskra” № 46,
elokuun 15 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan